

Załącznik nr 2
MCPS.ZP/AM/ 351-15/2021 TP/U

Opis przedmiotu zamówienia

- 1. Przedmiotem zamówienia jest:** diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim wraz z oceną realizacji „Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Mazowieckim na lata 2017-2021”¹ (dalej: „Program”)
- 2. Kontekst badania:**

Jedną z podstawowych kwestii społecznych, a zarazem wyzwań współczesnej polityki społecznej jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami wsparcia ukierunkowanego na wyrównywania szans tych osób i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Zgodnie z danymi Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 r. ogółem w Polsce zamieszkiwało 4,697 mln osób z niepełnosprawnościami. W porównaniu do 2002 r. (5,456 mln) zaobserwowano spadek o 12,4%². W grupie osób z niepełnosprawnościami 2 mln 530,4 tys. to kobiety (co stanowi 54 % ogółu) a 2 mln 167,1 tys. to mężczyźni (co stanowi 46% ogółu).

W 2011 r. liczba osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim wynosiła 515,7 tys., co stanowiło 9,8% ludności województwa (wobec 11,3% w 2002 r.)³. Porównując z innymi 15 regionami, częstość występowania niepełnosprawności na Mazowszu jest najniższa w kraju (średnia dla Polski – 12,2 %).

Dane dotyczące osób z niepełnosprawnościami warto uzupełnić o sprawozdania statystyczne instytucji pomocy społecznej. Nadal najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną w województwie mazowieckim, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2019 r. były w kolejności liczby rodzin: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezrobocie⁴. Liczba rodzin, objętych pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności w województwie mazowieckim w 2019 r. wynosiła 38 733, w tym w warszawskim stołecznym 19 410 oraz mazowieckim regionalnym 19 323. W 2019 r. spadła liczba rodzin otrzymujących pomoc z powodu niepełnosprawności (o 10,7% w porównaniu do 2017 r. i o 13,4% w zestawieniu z 2015 r.)⁵.

Głównymi wyzwaniami stojącymi przed władzami województwa mazowieckiego jest wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami i umożliwienie pełnego ich uczestnictwa i rozwoju w każdym obszarze życia. Wyzwania te legły u podstaw planowanego badania. Ponadto przyjęciu ww. założeń towarzyszyło dążenie do

¹ załącznik do uchwały nr 1702/89/19 Zarządu Województwa Mazowieckiego z dnia 10 grudnia 2019 r.

² Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 r.

³ tamże

⁴ Ocena zasobów pomocy społecznej w oparciu o sytuację społeczną i demograficzną Województwa Mazowieckiego za 2019 rok, s. 62

⁵ tamże, s. 26-29

realizacji kompleksowych działań skierowanych do osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, jak również podniesienie jakości ich życia.

Biorąc pod uwagę powyższe, należy stwierdzić, że jest potrzebne badanie empiryczne dotyczące sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim. Powinno ono dostarczyć nowej wiedzy na temat potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz wynikających stąd zadań dla lokalnych i regionalnych podmiotów oferujących wsparcie tym osobom. Badanie takie powinno zostać uzupełnione o analizę dokumentów zastanych, w tym danych statystycznych, co pozwoli nie tylko na ujęcie stanu obecnego, ale i ustalenie trendu zmian. Realizując tego rodzaju przedsięwzięcie, Samorząd Województwa Mazowieckiego wejdzie do grupy regionów, w których działania ukierunkowane na wsparcie osób z niepełnosprawnościami podlegają naukowej analizie i empirycznej weryfikacji.

3. Cel badania:

1. Diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim przeprowadzona zostanie z zastosowaniem ilościowych i jakościowych metod badawczych przy wykorzystaniu danych pierwotnych i wtórnych.

Przeprowadzenie diagnozy pozwoli na uzyskanie informacji dotyczących preferencji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz identyfikację obszarów wymagających interwencji i/lub wsparcia.

Pytania badawcze do diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami przedstawiają się następująco:

- Jakie są warunki bytu i sytuacja życiowa osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim i jego podregionach?
- Jakie potrzeby osób z niepełnosprawnościami wymagają szczególnej uwagi i skoordynowanego działania ze strony podmiotów udzielających wsparcia tym osobom w województwie mazowieckim?
- Jakie czynniki determinują realizację działań skierowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim?
- Jakie działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami powinny być realizowane, biorąc pod uwagę zarówno sytuację osób z niepełnosprawnościami, jak i realizację oczekiwanych rezultatów i wskaźniki oceny efektu opisane w Programie?
- Czy występuje przestrzenne zróżnicowanie działań skierowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim i ewentualnie jakie są przyczyny tego stanu?

2. Ocena realizacji „Wojewódzkiego Programu Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu oraz Pomocy w Realizacji Zadań na Rzecz Zatrudniania Osób Niepełnosprawnych w Województwie Mazowieckim na lata 2017-2021”. Wykonawca przeprowadzi ocenę realizacji Programu wśród podmiotów, które są wskazane w dokumencie jako realizatorzy poszczególnych zadań i partnerzy. Sposób oceny powinien być dostosowany do specyfiki ww. podmiotów, wspierających osoby z niepełnosprawnościami na terenie województwa mazowieckiego. Ocena musi uwzględnić odniesienie do celów zawartych w Programie, w tym: 2 celów

nadrzędnych, 7 celów strategicznych, 28 celów operacyjnych. Ponadto ocenie powinny podlegać oczekiwane rezultaty oraz wskaźniki oceny efektów przewidzianych w Programie, służące jego monitorowaniu. Cele, oczekiwane rezultaty i wskaźniki oceny efektów zostały określone w rozdziale 2 pkt 2.2 i rozdziale 4 pkt 4 Programu⁶.

Na podstawie diagnozy i oceny realizacji Programu Wykonawca opracuje raport „Sytuacja osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim”. Raport będzie składał się z dwóch części:

1. wyniki diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim,
2. ocena realizacji Programu.

4. Założenia metodologiczne diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim

Planowane ilościowe badanie empiryczne powinno skupić się na najważniejszych zagadnieniach, do których należy zaliczyć:

- sytuację ekonomiczną i materialną osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin,
- sytuację zdrowotną osób z niepełnosprawnościami, dostęp do leczenia i opieki medycznej, rehabilitacji, świadczeń zdrowotnych, w tym zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, wyroby medyczne i inne,
- sytuację rodzinną osób z niepełnosprawnościami ze szczególnym uwzględnieniem możliwości otrzymywania wsparcia ze strony rodziny,
- warunki mieszkaniowe i wyposażenie gospodarstw domowych osób z niepełnosprawnościami, w tym dostosowanie mieszkań i przestrzeni mieszkalnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz dostęp do komputera i Internetu,
- dostęp do usług opiekuńczych (m.in. środowiskowych i stacjonarnych) oraz opieki wytchnieniowej,
- dostęp do wczesnego wspomaganie rozwoju,
- dostęp do edukacji,
- dostęp do rynku pracy i możliwości rozwoju zawodowego,
- dostęp do uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym, sportowym oraz rekreacji i turystyce,
- dostęp do informacji o prawach osób z niepełnosprawnościami i udzielanego im wsparcia,
- dostępność infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami.
- Stopień i formy samopomocy funkcjonujące w środowisku lokalnym (stowarzyszenia, fundacje, zespoły problemowe i inne, jakie?)

⁶ Program dostępny jest na stronie internetowej BIP Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w zakładce „Dokumenty strategiczne”

Badanie jakościowe powinno dostarczyć wiedzy na temat funkcji i sposobu realizacji działań wspierających osoby z niepełnosprawnościami realizowanych przez różne podmioty oraz czynników wpływających na dostęp do wsparcia dla ww. osób i ich rodzin. W szczególności powinno objąć następujące zagadnienia:

- aktywność społeczną osób z niepełnosprawnościami i jej formy oraz czynniki je warunkujące,
- aktywność ekonomiczną osób z niepełnosprawnościami, w tym w szczególności aktywność zawodową i czynniki ją warunkujące,
- zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i wytchnieniowe oraz możliwość korzystania z nich,
- organizację wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, procesu deinstytucjonalizacji oraz czynniki je warunkujące,
- ocenę stopnia zaspokojenia potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym dostęp do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w różnych sferach życia,
- ocenę realizacji działań skierowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- zagrożenie różnego rodzaju formami wykluczenia (m.in. społeczne, zawodowe, zdrowotne, finansowe, cyfrowe),
- miejsce działań skierowanych na wsparcie osób z niepełnosprawnościami w strukturze zadań samorządów,
- ocenę dostępności źródeł finansowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- współpracę pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami,
- finansowe, materialne i organizacyjne zasoby umożliwiające wsparcie osób z niepełnosprawnościami na poziomie lokalnym i regionalnym, w tym kadrowe oraz infrastrukturalne,
- mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia działań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami (analiza SWOT).

Oczekiwana przez Zamawiającego próba badawcza to:

- 1 000 osób z niepełnosprawnościami⁷ oraz rodziców, opiekunów prawnych i faktycznych osób z niepełnosprawnościami,
- 100 przedstawicieli podmiotów i fundacji oraz organizacji pozarządowych wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2021 rok” aktywnie działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami

Wyniki powinny zostać zaprezentowane zgodnie z obowiązującą od 1 stycznia 2018 r. klasyfikacją NUTS dla województwa mazowieckiego na poziomie dwóch regionów i dziewięciu podregionów.

Jako podstawowe zmienne w badaniu przez Zamawiającego powinny zostać przyjęte:

- płeć,

⁷ przez „osoby z niepełnosprawnościami” należy rozumieć osoby niepełnosprawne wskazane w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573)

- wiek (grupy wieku),
- niepełnosprawność⁸,
- region, podregion,
- miejsce zamieszkania (miasto, wieś),
- rodzaj podmiotu.

5. Raport metodologiczny:

Wykonawca wraz z formularzem ofertowym dostarczy Zamawiającemu „Raport metodologiczny”, który będzie zawierał:

- a) Przedstawienie krótkiej diagnozy dotyczącej sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim na tle kraju, na podstawie dostępnych źródeł (np. GUS, ocena zasobów pomocy społecznej), uzasadniającej podjęcie badań terenowych w przedmiocie zamówienia.
- b) Określenie zakresu przedmiotowego badania z uwzględnieniem obowiązujących regulacji prawnych.
- c) Wskazanie i opis proponowanej metodologii badawczej, szczegółowe określenie potencjalnej grupy badawczej wraz z uzasadnieniem (dobór próby z uwzględnieniem m.in. klasyfikacji NUTS dla województwa mazowieckiego na poziomie dwóch regionów i dziewięciu podregionów, osób z niepełnosprawnościami oraz rodziców, opiekunów prawnych i faktycznych osób z niepełnosprawnościami), propozycję narzędzi badawczych, wskazanie zmiennych, które powinny być uwzględnione w badaniu wraz z uzasadnieniem ich wyboru.
- d) Propozycję przeprowadzenia oceny realizacji Programu.
- e) Wskazanie poszczególnych grup zagadnień wymagających badania empirycznego i określenie sposobów wykorzystania wyników w planowaniu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim.
- f) Wskazanie obszarów dotyczących sytuacji osób z niepełnosprawnościami wymagających szczególnego uwzględnienia w badaniu i analizie wyników oraz uzasadnienie wyboru.

6. Wymagania odnośnie zespołu badawczego:

Wykonawca zaproponuje Zamawiającemu minimum trzyosobowy zespół badawczy, w skład którego powinny wchodzić następujące osoby:

- koordynator zamówienia, wykształcenie wyższe tytuł minimum doktor posiadający doświadczenie w realizacji minimum 2 badań społecznych i posiadający dorobek naukowy w postaci minimum 3 publikacji z zakresu polityki społecznej,
- eksperta ds. badań ilościowych wykształcenie wyższe, tytuł minimum magister, posiadający doświadczenie w realizacji minimum 2 badań ilościowych,
- eksperta ds. badań jakościowych wykształcenie wyższe, tytuł minimum magister, posiadający doświadczenie w realizacji minimum 2 badań jakościowych.

⁸ należy uwzględnić orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (stopień i rodzaj), orzeczenie o niepełnosprawności i inne orzeczenia traktowanym na równi z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);

W zakresie wszystkich osób, które będą członkami zespołu badawczego, Zamawiający zastrzega, że nie dopuszcza łączenia przez jedną i tę samą osobę różnych stanowisk.

7. Termin realizacji zamówienia:

10 tygodni od daty podpisania umowy, ale nie później niż do 20 października 2021 r.

8. Wymagania dla raportu:

Opracowany materiał raport „Sytuacja osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim” będzie zawierał:

- a) wyniki diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami w województwie mazowieckim (badanie jakościowe i ilościowe),
- b) wyniki oceny realizacji Programu.

Materiał należy dostarczyć do Zamawiającego w formie elektronicznej (mailowo), na nośniku danych (np. pendrive) w formacie umożliwiającym edycję, publikowanie na stronach internetowych i w wersji papierowej (format A4) oraz 2 egzemplarze oprawione w sztywnej okładce.

Raport powinien być napisany czcionką Calibri o rozmiarze 12, interlinia 1,5.